

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Dect. V. De Propositionibus modalibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

cunda verò sonat, *aliquid quod non sit Antichristus esse non bonum*, quæ tam est disparata cum primâ, vt putauerim fuisse errorem typi: sed eam ita inuenio & in antiquâ & in nouâ impressione. Subdit rationem, ideò illam non esse veram, quia modò sunt aliqua non bona, quæ non sunt Antichristus. Sed hæc ratio potius probat, eam secundam esse veram: quia si sunt aliqua non bona, quæ non sunt Antichristus, ergo verum est, *aliquid non bonum est non Antichristus*; hæc enim duæ ferè sunt æquipollentes. Neque huius veritas pendet ab eo, quòd existat vel non Antichristus, sed ab eo, quòd alia ab Antichristo non bona existant. Deberent ergo esse illæ propositiones negatiuæ hoc modo, *Antichristus non est bonus, ergo aliquid non bonum est Antichristus*; tunc enim negatiuæ æquiualeat affirmatiuæ: & tunc benè intelligitur, quomodo ea propositio pendeat ab existentia Antichristi, quia eo & nullo alio non bono non existente, est verum dicere, *Antichristus non est bonus*; non tamen est verum dicere, *aliquid non bonum est Antichristus*, quando ille non existit: iam enim de facto nullum non bonum est actus Antichristus; esset verò, si ille existeret. Et hinc etiam confirmatur, quod suprà dixi, non debere subiectum & prædicatum infinitari, intactâ manente copulâ, sed subiectum solum infinitandum, copulæ verò præponendam negationem, si altera fuerit affirmatiua, auferendâ verò, si fuerit negatiua, nisi etiam multiplicando negationem vellem facere æquiualem, hoc modo, *Antichristus non est bonus, ergo aliquid non bonum non est non Antichristus*: duæ enim negationes se inuicem destruant, & tertia manet in vigore, vt æquiualeat illi priori negatiuæ, *Antichristus non est bonus*. Hæc tertia conuersio omnino est impertinens, & confundens potius ingenia, quàm ad aliquid deferuens (vt ex dictis constat.) primæ duæ sunt aliquantulum vtiliores & clariores. Nonnulli afferunt hæc quædam carmina ad has conuersiones dignoscendas; at difficilius est ipsa carmina percipere & retinere memoriâ, quàm conuersiones in se; ideò eis supersedeo, præcipue cum res sit omnino inutilis: quis enim vniquam, vt affirmaret aliquem hominem esse animal, assumpsit hanc propositionem, *non omnis homo est non animal*? aut quis negans aliquem hominem esse animal, conuictus est ad id asserendum per hanc propositionem, *non omne animal est non homo*, quam nec intelligere facile quis potest? Non ergo necessum est in eâ laborare. Si quis curiositatis causâ ea voluerit videre, consulat Summulistas.

SECTIO V.

De Propositionibus modalibus.

44 **M**IRVM est, quàm longam inutilemque disputationem texant nonnulli Summulistæ de his propositionibus modalibus: res est clarior, quàm tanto examine digna sit, ideò breuissimè illam explanabo. imò ferè illam totam omitterem, quia nihil aliud est propositio modalis, quàm propositio de infinitiuo. Et mirandum est, à Summulistis non positas tot differentias propositionum modalium, quot sunt verba à quibus determinari potest infinitiuum. Esse autem modales puras propositiones de infinitiuo, iam ostē-

do: est enim propositio modalis, quæ ab aliquo modo, vel de impossibili, vel de contingenti, vel de necessario determinatur ad infinitiuum, vt v.g. *Deum non existere, est impossibile; hominem mori, est necesse; Petrum currere, est contingens*.

Hi modi, qui afficiunt propositionem, sunt tres iam enumerati, *necesse, impossibile, contingens*, qui dupliciter possunt afficere propositionem: vel aduerbialiter, vt, *Petrus necessario currit*; vel in Nominatiuo, vt, *necesse est Petrum currere*. Sed in ordine ad sensum & veritatem propositionis, idem est poni aduerbialiter, ac poni in Nominatiuo, vel è contrario; vnde de hac distinctione curandam non est: quod enim de vnâ dixerimus, de aliis dictum puta; distinctio enim inter illas purè est Grammatica. Aduerte Primò circa sensum harum propositionum, posse eas efficere vel sensum diuinum, vt, *possibile est peccatorem saluari*; quia in hac propositione non affirmamus, simul cum peccato posse saluari, sed cum, qui habet modò peccatum, posse saluari, quia potest exire à peccato; & quia peccator non in sensu composito cum peccato, sed in sensu diuino saluandus est, ideò propositio affirmans, *possibile est peccatorem saluari*, dicitur facere sensum diuinum: alius verò sensus est compositus, vt cum dico, *necesse est peccatorem condemnari*; quia tunc affirmo eum condemnandum vt peccatorem, id est, simul cum peccato. Sed hæc doctrina in proposito impertinens est, & mitor eam à Summulistis applicari propositioni modali, quia ea independens est à modis, & eodem modo in non-modalibus reperitur, v.g. *peccator saluabitur, peccator condemnabitur*, de quibus egimus iam suprà, dum de Restrictione terminorum nobis sermo fuit.

Aduerte Secundò circa affirmationem & negationem modalium, eas esse affirmatiuas, quæ modum habent affirmatiuum, etiam si habeant dictum negatiuum. v.g. hæc est affirmatiua modalis, *necesse est te non esse Angelum*; quia, licet sit negatio ex parte dicti, scilicet *non esse Angelum*, est tamen affirmatio ex parte modi, scilicet, *necesse est*. Item è contrariò hæc est negatiua, *non est contingens Iudam saluari*, quia est negatio ex parte modi, sicut etiam aliæ orationes de infinitiuo sunt affirmatiuæ vel negatiuæ, si negatio aut affirmatio cadat suprà verbum determinans infinitiuum, etiam si ipsum infinitiuum negatiuum sit aut affirmatiuum; vt, *video te non currere*, est affirmatiua, *non te video currere*, est negatiua.

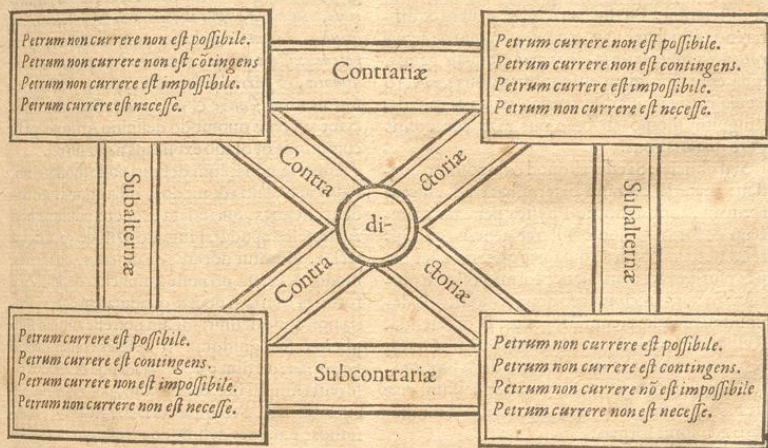
Aduerte Tertiò circa quantitatem, eas propositiones habere posse duplicem quantitatem, & ex parte dicti, & ex parte modi. Propositio quæ vtramque habuerit vniuersalem absolutè, & simpliciter vniuersalis erit; quæ verò vel solum ex parte modi, vel solum ex parte prædicati vniuersalem habuerit, mixta erit. Pro quo obserua, modos vniuersales dici *necesse* & *impossibile*, particulares verò *contingens* & *possibile*. Vnde hæc erit vniuersalis perfectè, *necesse est omnem hominem esse animal*, quia & modus, scilicet *necesse*, est vniuersalis; & dictum, scilicet *omnem hominem esse animal*, est etiam vniuersale: hæc verò est merè particularis, *contingens est aliquem hominem currere*: hæc verò mixta, *necesse est aliquem equum esse animal*, vel, *contingens est omnem hominem currere*. Hæc propositiones modales habent etiam alias sibi æquiuales, & alias oppositas

fitas vel contrariè vel contradictoriè, quod etiam convenit non-modalibus. Quantum ad oppositionem modalium, nihil amplius dicendum est, quam quod suprà, scilicet, ut opponantur contradictoriè, negationem debere cadere supra modum, v. g. *neceſſe eſt te currere, non eſt neceſſe te currere*. Si enim negatio non cadat supra modum, sed supra dictum, erunt contrariæ; ut, *neceſſe eſt te mori, neceſſe eſt te non mori*: sicut in aliis propositionibus de infinitivo, v. g. *cenſeo te mortuum*, ut constituatur huius contradictoria, negatio debet cadere supra *cenſeo*, hoc modo, *non cenſeo te eſſe mortuum*: nam si *cenſeo* maneat affirmativum, etiam si postea ponatur, *non cenſeo te non eſſe mortuum*, non erit contradictoria, sed summum contraria; quia (sicut suprà dixi) inter *cenſere te mortuum*, & *cenſere te non mortuum*, datur medium, scilicet, nihil cenſere; inter *cenſere* verò, & *non cenſere* non datur. Ita similiter inter *eſſe neceſſe Petrum eſſe album*, & *eſſe neceſſe eum non eſſe album* datur medium, scilicet neque vnum neque alterum eſſe neceſſarium, ac proinde utraque propositio potest eſſe falſa: inter *eſſe* verò *neceſſe* & *non eſſe neceſſe* non datur medium, ac proinde una debet eſſe vera, alia falſa.

47 Circa æquivalentiam verò aduerte, *impoſſibile* opponi contradictoriè *poſſibile*, seu contingenti: quare si alteri illarum præponatur, æquialebit

ſua contradictoriæ; idem enim eſt dicere, *non eſt impoſſibile*, ac *poſſibile eſt*. Item, *poſſibile* & *neceſſe* eſſe modos ſubalternos inter ſe, quare nullam habent oppositionem: æquialebunt tamen ſibi inuicem per additionem negationum, ut v. g. *non eſt neceſſe te currere*, idem eſt ac *poſſibile eſt te non currere*; item, *non eſt poſſibile te non currere*, idem ſonat ac *neceſſe eſt te currere*. Hæ æquivalentiæ harum propositionum ſunt adeò clara ex modo loquendi, ut diutiùs in eis explicandiſ immorari pudeat. Quæ diximus, ſufficiant pro intelligentiâ propositionum modalium, & pro earum conuerſione: ſemel enim intellecto earum ſenſu, nullo negotio & earum æquivalentia & conuerſio intelligitur. Qui plura deſideraverit, conſulat Hurtadum Diſputat. 4. ſect. 9. ubi latè de hæc, quam in figurâ ſubſequenti omnino explicatam habetis.

Diſtiones autem aliquæ, id eſt, *edemuli*, *puream*, &c. quæ à Summuliftis ad declarationem harum ſunt fictæ, obumbrant magis quam illuminant, & difficilioreſ ſunt ipſæ diſtiones, quam propositiones pro quibus declarandiſ ſumuntur, ſicut ſuprà dixi de terminibus pro conuerſionibus propositionum: hæc enim omnia conficta ab hiſ, qui annum integrum in ſolis Summulifticis nugis tranſigere decrevere, nec cum magnâ, ne dicam villâ, vilitate.

DISPUTATIO TERTIA.

De Definitione, Diuisione, & Argumentatione.

Modus sciendi, qui est genus ad definitionem, diuisionem, & argumentationem, definitur eſſe *oratio ignoti manifestatiua*. Quia enim obiectum per orationem explicatur, illa dicitur *ignoti manifestatiua*, ideoque & modus sciendi. Obserua, ad rationem modi sciendi non requiri, ut actu aliquid manifestet audientibus: nam hæc definitio, *animal rationale*, etiam prolata coram rustico, est oratio ignoti manifestatiua, quia habet aptitudinem ut manifestet Philosopho essentiam ho-

minis, etiam si eam non manifestet rustico; in definitionibus autem, (ut in simili diximus de terminis) non tam requiritur actus, quam aptitudo.

Obiicies: Conceptus internus, quo quis concipit *hominem eſſe animal rationale*, est modus sciendi, & tamen non est oratio, quia oratio includit voces; ergo non est de ratione modi sciendi, eſſe orationem. Respondeo, orationem in hac definitione accipi prout abstrahit ab oratione mentali & externâ, imò magis propriè accipitur pro internâ, quæ sola est verè modus sciendi.